

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію Злигостєва Сергія Ігоровича «Представлення бібліотечної видавничої діяльності в інформаційному просторі», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

Видавнича діяльність бібліотек та особливості її репрезентації у сучасному інформаційному просторі є актуальним напрямом дослідження як у силу значущості бібліотечної наукової, науково-інформаційної, довідкової та іншої продукції у всьому її асортименті, так і зважаючи на важливість осмислення викликів цифрової епохи та здатності наукових та культурних інституцій адаптуватися до них. Швидкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та зміни в управлінні науково-технічною інформацією впливають на всі аспекти роботи бібліотек, включно з процесами пошуку, відбору, збереження й надання доступу до інформації. Важливість дослідження з наступним виробленням шляхів удосконалення інструментів ефективного просування бібліотечних продуктів і послуг через цифрові платформи є незаперечною. Крім того, активне впровадження цифрових рішень породжує нові правові виклики, пов'язані з авторськими та інтелектуальними правами, що потребує оновлення існуючих підходів і модернізації законодавства. Відсутність ґрунтовних досліджень у цій сфері підкреслює важливість подальшого вивчення, яке б допомогло бібліотекам не лише зберігати свою науково-інформаційну та культурну роль, але й успішно адаптуватися до сучасних умов цифрового світу. Отже, вибір дисертантом теми є цілком виправданим, а актуальність та своєчасність роботи не викликає сумніву. У тексті дисертаційної роботи автором переконливо **обґрунтовано актуальність обраної теми дослідження**, обумовлену значущістю бібліотечної діяльності в контексті цифрових трансформацій галузі та важливістю з'ясування особливостей представлення бібліотечної видавничої діяльності в інформаційному просторі.

Структура дисертаційної роботи визначена поставленою метою і спрямована на реалізацію визначених завдань. Відтак структурно роботу можна характеризувати як **логічну та пропорційну**, таку, що відображає послідовність наукового дослідження, адекватно співвідноситься з об'єктом, предметом, визначеною метою та завданнями. Ці характеристики засвідчують цілісність та системність науково-прикладної діяльності, результатом якої стало рецензоване дисертаційне дослідження.

Дисертація складається з анотацій, переліку умовних скорочень, вступу, трьох розділів, кожен з яких завершується резюмуючою частиною із чіткими висновками, загальних висновків до дисертації, що послідовно розкривають результати дослідження, та додатків.

Список використаних джерел, що включає і праці здобувача, на які в тексті зроблено відповідні посилання, оформлено нормативно правильно. Відповідно до чинних вимог дисертація містить анотації та список опублікованих праць за темою дослідження українською й англійською мовами. Повний обсяг дисертації становить 159 сторінок (зокрема 130 сторінок основного тексту).

Загальний зміст дисертаційної роботи відповідає логіці дослідження. У *першому розділі* дисертації розкрито теоретичні та методологічні основи дослідження впливу цифровізації на видавничу діяльність бібліотек. За результатами історіографічного аналізу автор узагальнив два підходи до вдосконалення діяльності бібліотек – технократичний, зосереджений на використанні сучасних інформаційних технологій та гуманістичний, орієнтований на вивчення ролі бібліотек у розвитку особистості та підтримці культурного самовираження. Визначена та охарактеризована автором джерельна база є достатньо репрезентативною, вибірка для емпіричного дослідження переконливо обґрунтована. Так само виправданими є підходи і методи дослідження.

У *другому розділі* подано результати вивчення основних характеристик висвітлення бібліотечної видавничої діяльності на матеріалах сайтів та

соціальних мереж 12 українських бібліотек. Оцінку презентації видавничої діяльності бібліотек автор здійснював за власними критеріями, до яких відніс технічний, організаційний, інформаційний, юридичний. На основі аналізу проведено порівняння та зроблено висновки, що висвітлюють динаміку видань кожної бібліотеки, інструменти та особливості представлення їх видавничої діяльності. Наголошено на важливості ефективної комунікації з користувачами через офіційну інформацію на сайтах, віртуальні довідки, чати, а також можливість взаємодії через сторінки бібліотек у соціальних мережах.

У *третьому розділі* представлено напрацьовані автором стратегічні напрями розвитку презентації бібліотечної видавничої діяльності в інформаційному просторі, зокрема, запропоновано модель видавничої діяльності бібліотек з урахуванням всіх етапів роботи із бібліотечною продукцією. Дисертантом запропоновано ключові вектори удосконалення представлення видавничої діяльності та розроблено комплекс рекомендацій для покращення загальної представленості бібліотек в інформаційному просторі.

У висновках дисертації відображено результати дослідження, які визначені у окреслених здобувачем завданнях, вказано перспективні напрями подальшого дослідження проблеми.

Не викликає заперечень ступінь **обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій**, сформульованих у дисертації. Представлені у вступі обґрунтування актуальності теми, сформульовані об'єкт, предмет, мета, а також чітко визначені основні завдання; зафіксовані методологічна і теоретична основа наукового дослідження, наукова новизна та практичне значення розкривають науковий задум автора і представляють етапи його реалізації. За результатами аналізу рецензованої праці С. І. Злигостева можна стверджувати, що сформульовані в ній наукові положення, зроблені висновки і рекомендації достатньо переконливі. Їх ґрунтовність забезпечена:

– відповідністю предметної спрямованості дисертаційного дослідження паспорту наукової спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна, архівна справа»;

– чіткої відповідності структури дослідження визначеній меті;

– переконливим вирішенням автором поставлених наукових завдань, відтак – реалізацією поставленої мети дослідження;

– використанням достатньої джерельної бази за темою дисертації (117 пунктів);

– ґрунтовністю експериментальної частини дослідження (проведені опитування та статистичні підрахунки, застосовані за отриманими даними інфографічні узагальнення);

– достатнім рівнем апробації одержаних результатів на наукових і науково-практичних заходах різних рівнів, зокрема і закордонних та висвітленням їх у 5 фахових статтях, у тому числі 1 – у зарубіжному виданні; публікації відповідають вимогам відповідно до пунктів 8,9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022).

Окремо наголосимо ті особливості роботи, які, на наш погляд, заслуговують схвалення. Автор ґрунтовно опрацював значний обсяг літератури, включаючи праці як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників, і ретельно проаналізував видавничу діяльність бібліотек. Для проведення дослідження було використано загальнонаукові та спеціальні методи, що дало змогу автору науково обґрунтувати теоретичні, методологічні та практичні аспекти теми. У ході дослідження кожне питання, що впливає з теми роботи, підлягало критичному осмисленню та узагальненню автором на основі наукових досягнень інших вчених. Дослідження ґрунтувалося на аналізі вебсайтів та сторінок бібліотек у соціальних мережах, що дало можливість оцінити представлення їхньої видавничої діяльності з погляду користувачів.

У результаті було створено модель видавничої діяльності, яка охоплює всі ключові етапи цього процесу, та визначено напрями для покращення її презентації, орієнтуючись на потреби користувачів.

Дисертант під час дослідження провів аналіз діяльності бібліотек та їхню взаємодію з користувачами через вебресурси і соціальні мережі, що дало змогу оцінити видавничу діяльність з точки зору користувачів. На основі аналізу виконав розробку моделі видавничої діяльності, яка включає всі ключові елементи та допомагає визначити вектори для покращення презентації видавничої продукції бібліотеками. Заключним елементом є рекомендації щодо підвищення ефективності представлення видавничої діяльності, розроблені на основі аналізу та опитувань користувачів.

Висновки та рекомендації, наведені в дисертації, є логічними та результатом глибокого й об'єктивного аналізу.

Представлені результати мають **практичну цінність** і можуть слугувати для поліпшення процесу представлення бібліотечної видавничої діяльності в інформаційному просторі; стати підґрунтям для подальших досліджень, що стосуються репрезентації бібліотечної продукції на різних платформах. Також результати дослідження можуть бути використані під час розробки і викладання навчальних дисциплін для студентів спеціальностей «Видавнича справа та редагування» та «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

Оцінюючи дисертаційне дослідження Злигостєва Сергія Ігоровича як самостійне, логічно завершене і таке, що має теоретичне значення і практичну цінність, варто висловити **певні застереження**:

1. На нашу думку, збільшення часового проміжку для аналізу видавничої діяльності бібліотек та її представлення в інформаційному просторі дало б змогу збільшити кількість статистичних даних для аналізу.

2. Робота значно виграла б, якби рекомендації були об'єднані у стратегію щодо покращення представленості бібліотечної видавничої діяльності.

3. Доцільно було б провести опитування серед користувачів та працівників бібліотек, які увійшли до вибірки досліджень. Це б дало змогу з'ясувати конкретні запити, можливо – проблеми, з якими стикаються користувачі цих бібліотек та зустрічне бачення бібліотечних фахівців.

Утім, зроблені зауваження мають суто рекомендаційний характер і не впливають на загальну високу оцінку наукового рівня роботи та висновки про самостійність і довершеність наукових результатів, представлених у дисертації Сергія Ігоровича Злигостева.

Таким чином, дисертаційне дослідження «Представлення бібліотечної видавничої діяльності в інформаційному просторі» за актуальністю, глибиною опрацювання поставленої проблеми, обґрунтованістю винесених на захист положень і висновків, наявністю наукової та практичної цінності відповідає вимогам, що висуває Міністерство освіти і науки України до дисертаційних досліджень, що викладені в пп. 5-9 Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ № 341 від 21.03.2022 р., а його автор Злигостев Сергій Ігорович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

Рецензент:

кандидат наук із соціальних комунікацій,
завідувач відділу синтезу соціокультурних
мережесих ресурсів НІОБ НБУВ

Т. П. Дубас

Национальна бібліотека України
імені В.І. Вернадського
підпис *Т. П. Дубас*
ЗАСВІДЧУЮ
учений секретар *Тов. А. В. Торова*

